Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 24ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 – Άρθρο 7, παράγραφος 4 – Ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας – Δικαίωμα σιωπής και δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης – Συμφωνία συναφθείσα μεταξύ εισαγγελέα και δράστη αξιόποινης πράξης – Έγκριση της συμφωνίας αυτής από δικαστήριο – Προϋπόθεση – Συναίνεση των λοιπών κατηγορουμένων – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δεν έχει εφαρμογή»

Στην υπόθεση C-467/19 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Spetsializiran nakazatelen sad (ποινικό δικαστήριο ειδικών αρμοδιοτήτων, Βουλγαρία) με απόφαση της 19ης Ιουνίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουνίου 2019, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κατά του

**QR,**

παρισταμένων των:

**Spetsializirana prokuratura,**

**ΥΜ,**

**ΖΚ,**

**HD,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, C. Vajda (εισηγητή), P. G. Xuereb και A. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη το από 19 Ιουνίου 2019 αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουνίου 2019, να εκδικασθεί η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

έχοντας υπόψη την από 10 Ιουλίου 2019 απόφαση του δευτέρου τμήματος να κάνει δεκτό το αίτημα αυτό,

εκδίδει την ακόλουθη

## Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1), την ερμηνεία των άρθρων 47 και 52 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και την ερμηνεία των αρχών της αποτελεσματικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κινηθείσας κατά τεσσάρων Βουλγάρων υπηκόων, των QR, YM, ZK και HD, σχετικά με τη συμμετοχή τους σε εγκληματική οργάνωση.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Το δίκαιο της Ένωσης*

*Ο Χάρτης*

3 Το τιτλοφορούμενο «Ισότητα έναντι του νόμου» άρθρο 20 του Χάρτη ορίζει τα εξής:

«Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.»

4 Το άρθρο 51 του Χάρτη, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της απονέμονται από τις Συνθήκες.

2. Ο παρών Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται στις Συνθήκες.»

*Η οδηγία 2016/343*

5 Η αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2016/343 αναφέρει τα εξής:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να ενισχυθεί το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, με τη θέσπιση κοινών ελάχιστων κανόνων για ορισμένες πτυχές του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη.»

6 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς ελάχιστους κανόνες σχετικά με:

α) ορισμένες πτυχές του δικαιώματος στο τεκμήριο αθωότητας κατά την ποινική διαδικασία·

β) το δικαίωμα παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του κατά την ποινική διαδικασία.»

7 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα φυσικά πρόσωπα που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινική διαδικασία. Εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας από τη στιγμή που ένα πρόσωπο θεωρείται ύποπτο ή κατηγορείται για τέλεση αξιόποινης πράξης ή εικαζόμενης αξιόποινης πράξης μέχρι την απόφαση για την τελική εκτίμηση του κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο διέπραξε τη σχετική αξιόποινη πράξη και μέχρι η εν λόγω απόφαση να καταστεί οριστική.»

8 Το άρθρο 7 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα σιωπής και δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης», ορίζει στην παράγραφο 4 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν στις δικαστικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη κατά την έκδοση καταδικαστικής απόφασης την επίδειξη συνεργάσιμης συμπεριφοράς εκ μέρους των υπόπτων και των κατηγορουμένων.»

### *Το βουλγαρικό δίκαιο*

9 Το άρθρο 381 του Nakazatelno-protsesualen kodeks (κώδικα ποινικής δικονομίας, στο εξής: NPK), το οποίο φέρει τον τίτλο «Συμφωνία περί ποινικής διαπραγματεύσεως στο πλαίσιο της προδικασίας», ορίζει στις παραγράφους 1 έως 6 ότι, μετά την ολοκλήρωση της ανακρίσεως, εάν ο κατηγορούμενος ομολογήσει την ενοχή του, μπορεί να συνάψει διά του συνηγόρου του γραπτή συμφωνία με τον εισαγγελέα για την επιβολή ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως. Με τη συμφωνία αυτή, ο κατηγορούμενος ομολογεί την ενοχή του, παραιτείται της τακτικής ποινικής διαδικασίας και συναινεί στην επιβολή σε αυτόν καθορισμένης κυρώσεως. Η κατ' αυτόν τον τρόπο επιβαλλόμενη κύρωση είναι πάντοτε λιγότερο επαχθής από εκείνη στην οποία θα είχε καταδικασθεί ο κατηγορούμενος κατά το πέρας τακτικής διαδικασίας.

10 Το άρθρο 381, παράγραφος 7, του NPK ορίζει τα εξής:

«Οσάκις η διαδικασία αφορά πλείονα πρόσωπα […], η συμφωνία μπορεί να συναφθεί από ορισμένα εξ αυτών […]»

11 Το άρθρο 382 του NPK, με τίτλο «Απόφαση του δικαστηρίου επί της συμφωνίας», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Μόλις καταρτισθεί η συμφωνία, ο εισαγγελέας την υποβάλλει ενώπιον του αρμοδίου πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ταυτοχρόνως με την υπόθεση.

[…]

5. Το δικαστήριο δύναται να προτείνει τροποποιήσεις στη συμφωνία, οι οποίες εξετάζονται με τον εισαγγελέα και τον συνήγορο. Ο κατηγορούμενος τοποθετείται επί του ζητήματος τελευταίος.

6. Το περιεχόμενο της τελικής συμφωνίας, η οποία υπογράφεται από τον εισαγγελέα, τον συνήγορο και τον κατηγορούμενο, καταχωρίζεται στην ενώπιον του δικαστηρίου δικογραφία.

7. Το δικαστήριο εγκρίνει τη συμφωνία εφόσον αυτή δεν αντιβαίνει στον νόμο και τα χρηστά ήθη.

8. Οσάκις το δικαστήριο δεν εγκρίνει τη συμφωνία, αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του εισαγγελέα. Στην περίπτωση αυτή, η ομολογία του κατηγορουμένου […] δεν έχει αποδεικτική ισχύ. […]»

12 Το άρθρο 383 του NPK, με τίτλο «Συνέπειες συμφωνίας ποινικής διαπραγματεύσεως», ορίζει ότι η εγκριθείσα από το δικαστήριο συμφωνία παράγει τα αποτελέσματα αποφάσεως έχουσας ισχύ δεδικασμένου.

13 Το άρθρο 384 του NPK, με τίτλο «Συμφωνία ποινικής διαπραγματεύσεως στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας», ορίζει τα εξής:

«1. […] το δικαστήριο μπορεί να εγκρίνει συμφωνία περί επιβολής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως μετά την έναρξη της κύριας διαδικασίας […]

[…]

3. Στην περίπτωση αυτή, η συμφωνία περί επιβολής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως εγκρίνεται μόνον εφόσον συναινέσουν όλοι οι διάδικοι.»

**Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

14 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Spetsializirana prokuratura (ειδική εισαγγελική αρχή, Βουλγαρία) άσκησε ποινικές διώξεις εις βάρος τεσσάρων προσώπων, ήτοι των QR, YM, ZK και HD, και ότι υπέβαλε κατηγορητήριο ενώπιον του Spetsializiran nakazatelen sad (ειδικού ποινικού δικαστηρίου, Βουλγαρία).

15 Ο QR διώκεται επειδή διηύθυνε εγκληματική οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη των ποινικών αδικημάτων της τοκογλυφίας και της εκβιάσεως. Τα τρία άλλα πρόσωπα διώκονται επειδή συμμετείχαν στην εν λόγω εγκληματική οργάνωση.

16 Ο QR διώκεται επίσης για τη διάπραξη τεσσάρων εκβιάσεων. Η πρώτη εκβίαση φέρεται ότι διαπράχθηκε από κοινού με τον HD, η δεύτερη από κοινού με τους ZK και HD, η τρίτη από αυτόν και μόνον και η τέταρτη από κοινού με τους YM και ZK. Όσον αφορά τις τέσσερις αυτές περιπτώσεις, προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι οι εκβιάσεις είχαν διαπραχθεί για λογαριασμό της συγκεκριμένης εγκληματικής οργανώσεως.

17 Ο QR ομολόγησε την ενοχή του για όλες τις ως άνω κατηγορίες. Ο συνήγορός του και ο εισαγγελέας συνήψαν γραπτή συμφωνία βάσει της οποίας θα του επιβληθεί λιγότερο επαχθής ποινή από την προβλεπόμενη στον νόμο. Κατόπιν σχετικής συναινέσεως εκ μέρους του QR, η συμφωνία αυτή προσυπογράφηκε από τον εισαγγελέα, τον QR και τον συνήγορο του τελευταίου.

18 Ο YM και ο συνήγορός του δεν συναίνεσαν στη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας και αντιτάχθηκαν σε αυτήν. Ο ZK και ο συνήγορός του έκριναν ότι η παροχή ή η άρνηση συναινέσεως για τη σύναψη της ίδιας συμφωνίας ήταν ανώφελη, δεδομένου ότι η εναντίωση του YM παρακωλύει τη σύναψη της επίμαχης συμφωνίας. Ο HD και ο συνήγορός του δεν έχουν προβεί σε σχετική δήλωση.

19 Σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες, η επίμαχη συμφωνία υποβλήθηκε προς έγκριση στο αιτούν δικαστήριο. Το τελευταίο εξηγεί ότι μια τέτοια συμφωνία, εφόσον συνάπτεται κατά την κύρια διαδικασία της ποινικής δίκης και σε υπόθεση με πλείονες κατηγορουμένους, μπορεί να εγκριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο μόνον κατόπιν συναινέσεως όλων των διαδίκων. Διευκρινίζει επ' αυτού ότι η ως άνω απαίτηση έχει ερμηνευθεί κατά γράμμα σε ορισμένες αποφάσεις του Varhoven kasatsionen sad

(Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βουλγαρία), υπό την έννοια ότι, για την έγκριση μιας τέτοιας συμφωνίας, απαιτείται η συναίνεση εκ μέρους όλων όσοι κατηγορούνται στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας.

20 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η εκ μέρους ενός κατηγορουμένου συναίνεση για τη σύναψη, από συγκατηγορούμενό του, συμφωνίας περί επιβολής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως αυξάνει την πιθανότητα να καταλήξει η εις βάρος του εν λόγω κατηγορουμένου διαδικασία σε απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ενοχή. Αφενός, η σύναψη τέτοιας συμφωνίας από συγκατηγορούμενο καθιστά τον τελευταίο μάρτυρα στη διαδικασία, δυνάμενο να προβεί σε δηλώσεις που θίγουν τους λοιπούς κατηγορουμένους. Αφετέρου, όπως προκύπτει από μέρος της εθνικής νομολογίας, η συμφωνία αυτή θεωρείται, έναντι όλων των κατηγορουμένων, δικαστική πράξη με την οποία κρίνεται με ισχύ δεδικασμένου η υπόθεση επί της ουσίας.

21 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον η απαίτηση περί συναινέσεως όλων των κατηγορουμένων συνάδει με το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343, με το άρθρο 47, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, και με το άρθρο 52 παράγραφος 1, του Χάρτη, καθώς και με τις αρχές της αποτελεσματικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Spetsializiran nakazatelen sad (ποινικό δικαστήριο ειδικών αρμοδιοτήτων) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει με το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343, το άρθρο 47 και το άρθρο 52 του Χάρτη, καθώς και τις αρχές της αποτελεσματικότητας και της ισότητας νομολογία όπως η επίμαχη, σε σχέση με το εθνικό δίκαιο περί της εγκρίσεως από το δικαστήριο συμφωνίας για την επιβολή ποινής κατόπιν δικαστικής διαπραγμάτευσης, συναφθείσας μεταξύ της εισαγγελικής αρχής και της υπερασπίσεως, η οποία ορίζει τη συναίνεση των υπόλοιπων κατηγορουμένων ως προϋπόθεση για την έγκριση μιας τέτοιας συμφωνίας, η δε συναίνεση απαιτείται μόνον κατά το στάδιο της κύριας διαδικασίας;»

**Επί της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας**

23 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εκδικασθεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

24 Προς στήριξη του αιτήματός του επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι ο QR έχει τεθεί υπό προσωρινή κράτηση και ότι η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, στο μέτρο που, ελλείψει απαντήσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να αποφανθεί επί της επίμαχης στην κύρια δίκη συμφωνίας η οποία προβλέπει μειωμένη ποινή φυλακίσεως.

25 Συναφώς, υπογραμμίζεται, πρώτον, ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2016/343, η οποία εμπίπτει στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, μπορεί να εκδικασθεί με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας.

26 Δεύτερον, όσον αφορά το κριτήριο σχετικά με το επείγον, πρέπει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο θιγόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης στερείται επί του παρόντος την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης [απόφαση της 27ης Μαΐου 2019, OG και PI (εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau), C-508/18 και C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, σκέψη 38 και εκεί

μνημονευόμενη νομολογία]. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της δικογραφίας που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι ο QR στερείται την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 10 Ιουλίου 2019, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου να εκδικασθεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

28 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση σε ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

29 Η ως άνω διάταξη πρέπει να εφαρμοσθεί στην υπό κρίση προδικαστική παραπομπή.

30 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343, το άρθρο 47, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, η αρχή της αποτελεσματικότητας, καθώς και η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 20 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στο να εξαρτάται η εκ μέρους δικαστή έγκριση συμφωνίας περί εφαρμογής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία έχει συναφθεί μεταξύ κατηγορουμένου για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση και του εισαγγελέα, από την προϋπόθεση να συναινέσουν στη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας τα λοιπά πρόσωπα που κατηγορούνται για συμμετοχή στην εν λόγω οργάνωση.

31 Επισημαίνεται συναφώς ότι, βάσει του άρθρου 2 της οδηγίας 2016/343, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στα φυσικά πρόσωπα που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινική διαδικασία. Εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, από τη στιγμή που ένα πρόσωπο θεωρείται ύποπτο ή κατηγορείται για τέλεση αξιόποινης πράξης ή εικαζόμενης αξιόποινης πράξης μέχρι την απόφαση για την τελική εκτίμηση του κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο διέπραξε τη σχετική αξιόποινη πράξη και μέχρι η εν λόγω απόφαση να αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Όπως προκύπτει δε από την απόφαση περί παραπομπής, οι τέσσερις κατηγορούμενοι στην υπόθεση της κύριας δίκης διώκονται στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και δεν έχει εκδοθεί ακόμη απόφαση για την τελική εκτίμηση της ενοχής τους για το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα.

32 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 9 και από το άρθρο 1 της οδηγίας 2016/343, σκοπός της είναι να θεσπισθούν κοινοί ελάχιστοι κανόνες για τις ποινικές διαδικασίες σχετικά με ορισμένες πτυχές του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του [απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 38 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

33 Συνακόλουθα, το άρθρο 7 της οδηγίας 2016/343 θεσπίζει ορισμένους κοινούς κανόνες που διέπουν το δικαίωμα σιωπής και το δικαίωμα μη αυτοενοχοποιήσεως. Στο πλαίσιο αυτό, η παράγραφος 4 του εν λόγω άρθρου 7 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν στις δικαστικές αρχές τους να λαμβάνουν υπόψη κατά την έκδοση καταδικαστικής απόφασης την επίδειξη συνεργάσιμης συμπεριφοράς εκ μέρους των υπόπτων και των κατηγορουμένων.

34 Επομένως, η τελευταία αυτή διάταξη επιφυλάσσει απλώς και μόνον στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο του δικαιώματος σιωπής και του δικαιώματος μη αυτοενοχοποιήσεως, τη δυνατότητα να επιτρέπουν στις δικαστικές αρχές τους, οσάκις αυτές εκδίδουν απόφαση επιβάλλουσα κύρωση, να λαμβάνουν υπόψη τη συνεργασία εκ μέρους των κατηγορουμένων. Ως εκ τούτου, η εν λόγω διάταξη, δεδομένου ότι ουδόλως υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την εκ μέρους των ανωτέρω αρχών συνεκτίμηση της συνεργασίας αυτής, δεν παρέχει κανένα δικαίωμα στον κατηγορούμενο να επιτύχει μειωμένη κύρωση σε περίπτωση συνεργασίας με τις δικαστικές αρχές, παραδείγματος χάριν διά της συνάψεως με τον εισαγγελέα συμφωνίας με την οποία το πρόσωπο αυτό ομολογεί την ενοχή του.

35 Επιπλέον, το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343 δεν διευκρινίζει τις λεπτομέρειες και τους όρους που διέπουν ενδεχόμενη δυνατότητα των δικαστικών αρχών να λαμβάνουν υπόψη, όταν εκδίδουν την απόφασή τους, την επίδειξη συνεργάσιμης συμπεριφοράς εκ μέρους των κατηγορουμένων, δεδομένου ότι οι λεπτομέρειες και οι όροι αυτοί εμπίπτουν αποκλειστικώς στο εθνικό δίκαιο.

36 Επομένως, το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343 δεν ρυθμίζει το ζήτημα αν η έγκριση συμφωνίας περί εφαρμογής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως μπορεί ή όχι να υπόκειται σε απαίτηση συναινέσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

37 Όσον αφορά τις διατάξεις του Χάρτη στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, επισημαίνεται ότι ο Χάρτης δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

38 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, ο Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και «δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται στις Συνθήκες». Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει, με γνώμονα τον Χάρτη, το δίκαιο της Ένωσης εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων οι οποίες έχουν απονεμηθεί σε αυτήν (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Julián Hernández κ.λπ., C-198/13, EU:C:2014:2055, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Κατά τις σχετικές με το άρθρο 51 του Χάρτη επεξηγήσεις, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη βάσει του άρθρου 52, παράγραφος 7, αυτού, η φράση «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης» που προβλέπει το εν λόγω άρθρο επιβεβαιώνει τη διαμορφωθείσα πριν τη θέση σε ισχύ του Χάρτη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης ως γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, κατά την οποία η απαίτηση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη μόνον όταν ενεργούν εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Julián Hernández κ.λπ., C-198/13, EU:C:2014:2055, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η φράση «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 51 του Χάρτη, προϋποθέτει την ύπαρξη συνδέσμου ορισμένου βαθμού μεταξύ της πράξεως του δικαίου της Ένωσης και του επίμαχου εθνικού μέτρου που να υπερβαίνει την εγγύτητα των σχετικών τομέων ή τις έμμεσες επιπτώσεις του ενός τομέα στον άλλο (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Julián Hernández κ.λπ., C-198/13, EU:C:2014:2055, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

41 Ειδικότερα, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης δεν είχαν εφαρμογή σε σχέση με εθνική κανονιστική ρύθμιση λόγω του γεγονότος ότι οι διατάξεις της Ένωσης στον σχετικό τομέα δεν επέβαλλαν καμία συγκεκριμένη υποχρέωση στα κράτη μέλη όσον αφορά την επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Julián Hernández κ.λπ., C-198/13, EU:C:2014:2055, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη σκέψη 34 της παρούσας διατάξεως, το δίκαιο της Ένωσης ουδόλως υποχρεώνει τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές τους, όταν αυτές εκδίδουν απόφαση, να λαμβάνουν υπόψη την εκ μέρους των υπόπτων και των κατηγορουμένων επίδειξη συνεργάσιμης συμπεριφοράς, μεταξύ άλλων, διά της συνάψεως με τον εισαγγελέα συμφωνίας με την οποία ένα πρόσωπο ομολογεί την ενοχή του με αντάλλαγμα μειωμένη ποινή.

43 Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εφαρμόζουσα το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, μια απαίτηση περί συναινέσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στην οποία υπόκειται η έγκριση συμφωνίας περί εφαρμογής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως.

44 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, αρκεί η διαπίστωση, όπως προκύπτει από τη σκέψη 34 της παρούσας διατάξεως, ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν παρέχει στον κατηγορούμενο το δικαίωμα να συνάψει συμφωνία με τον εισαγγελέα με αντάλλαγμα μειωμένη ποινή, όπως είναι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης συμφωνία. Επομένως, η αρχή της αποτελεσματικότητας δεν έχει εφαρμογή σε απαίτηση συναινέσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, από την οποία εξαρτάται η έγκριση μιας τέτοιας συμφωνίας.

45 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343 έχει την έννοια ότι δεν ρυθμίζει το ζήτημα αν η εκ μέρους δικαστηρίου έγκριση συμφωνίας περί εφαρμογής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως, όπως η είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη συμφωνία, η οποία συνάπτεται μεταξύ κατηγορουμένου λόγω της φερόμενης συμμετοχής του σε εγκληματική οργάνωση και του εισαγγελέα, μπορεί ή όχι να εξαρτάται από την προϋπόθεση να συναινέσουν στη σύναψη της συμφωνίας αυτής τα λοιπά πρόσωπα που κατηγορούνται για συμμετοχή στην εν λόγω εγκληματική οργάνωση.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, έχει την έννοια ότι δεν ρυθμίζει το ζήτημα αν η εκ μέρους δικαστηρίου έγκριση συμφωνίας περί εφαρμογής ποινής κατόπιν διαπραγματεύσεως, όπως είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη συμφωνία, η οποία συνάπτεται μεταξύ κατηγορουμένου λόγω της φερόμενης συμμετοχής του σε εγκληματική οργάνωση και του εισαγγελέα, μπορεί ή όχι να εξαρτάται από την προϋπόθεση να συναινέσουν στη σύναψη της συμφωνίας αυτής τα λοιπά πρόσωπα που κατηγορούνται για συμμετοχή στην εν λόγω εγκληματική οργάνωση.**

(υπογραφές)